

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Állattetek irtalmatlanítása és az állati eredetű melléktermékek felhasználása”

(2006/C 318/18)

2006. január 19-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját véleményét dolgoz ki az alábbi: „Állattetek irtalmatlanítása és az állati eredetű melléktermékek felhasználása”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2006. július 11-én elfogadta. (Előadó **Maria Luísa SANTIAGO.**)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. szeptember 13–14-én tartott, 429. plenáris ülésén (a szeptember 14-i ülésnapon) 115 szavazattal 32 ellenében, 16 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 Az információnak igen fontos szerepe van a társadalomban, és a fogyasztóknak joguk van hozzá, hogy időben pontos információkhoz jussanak annak az ételnek a minőségéről, amelyet elfogyasztanak. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy megfelelő fogyasztói tájékoztató kampányokra van szükség. Az EGSZB megerősíti, hogy a közegészség védelme és az élelmiszer-biztonság garantálása az európai élelmiszergyártásban része az általa támogatott alapvető elveknek.

1.2 Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság a lehető leggyorsabban folytassa és tartalmilag gazdagítsa azokat a kidolgozás alatt álló tanulmányokat, amelyek minden kétséget kizáróan bizonyítják, hogy a nem kérődző állatokból származó húsliszt sertés- és szárnyastakarmányban felhasználható anélkül, hogy az a legkisebb kockázattal is járna az emberi egészségre.

1.2.1 A fehérjék azonosításának módja, valamint azon húsliszt nyomon követésére használt módszerek, melyben e fehérjék megtalálhatók, a fogyasztók számára biztos garanciát kell, hogy nyújtsanak arra, hogy a sertéseket kizárólag szárnyasokból származó, a szárnyasokat pedig kizárólag sertésekből származó melléktermékekből nyert húsliszttel etetik.

1.2.1.1 Amint e kidolgozás alatt álló tanulmányok elkészülnek, az ilyen, egészséges, különböző vágóhidakon leölt állatokból származó melléktermékek húsliszt készítéséhez felhasználhatóvá válnak, és az így nyert protein egyértelműen azonosítható és eredetétől kezdve nyomon követhető lenne.

1.3 Fontos, hogy kutatási programokat alakítsanak ki olyan módszerek keresésére, amelyek révén az állattetek megsemmisítése a helyszínen elvégezhető, mert így elkerülhető az állattetek szállításával együtt járó fertőzésveszély.

1.4 Az EGSZB a gazdaságokban keletkező melléktermékek és hulladékok feldolgozására irányuló rendszerekkel – lehetőleg energiatermelő rendszerekkel – kapcsolatos kutatások támogatását javasolja. Ez elősegítené a termelés összehangolását, rövid- és középtávon a környezet védelmét, biztosítaná a gazdaságok

gazdasági egyensúlyát, az állatállomány egészségügyi biztonságát és maguknak a mezőgazdasági termelőknek az egészségét.

2. Bevezetés

2.1 Hat évvel a BSE-válság után az EGSZB úgy gondolta, itt az ideje újra szemügyre venni az állattetek irtalmatlanításának és az állati melléktermékek felhasználásának kérdését az élelmiszer-biztonság, a fogyasztók egészségének védelme és a termelőket sújtó gazdasági problémák figyelembevételével.

2.1.1 Az élelmiszergyártásra vonatkozó biztonsági előírások Európában sokkal szigorúbbak, mint más országokban, ezek azonban garantálják az élelmiszer-biztonságot a fogyasztók számára, a környezetvédelmet és az állatok jólétét. Ezeket az előírásokat, amelyek magasabb termelési költségeket vonnak maguk után, csak úgy lehet betartani, ha Európában továbbra is folyik termelés.

2.2 A BSE-válság előtt a sertéslepeken nem okozott problémát a termelőknek az állattetek megsemmisítése, hiszen az elhullott állatokat fel lehetett használni a takarmányozásra szolgáló húsliszt gyártásához, így a húsliszttermelők számos országban ingyenesen össze is gyűjtötték az állatteteket.

2.3 A BSE-válság következtében, az Európai Parlament és a Tanács 2002. október 3-án kelt 1774/2002/EK rendelete alapján a húsliszt takarmányban való felhasználását betiltották, és az állatteteket 2. osztályú veszélyes anyagnak tekintik, amelyet így össze kell gyűjteni és égetéssel meg kell semmisíteni, ezt azonban csak az erre engedéllyel rendelkező vállalkozások végezhetik.

2.4 Ahogy az várható volt, ez a helyzet további költségeket okozott a termelőknek, fokozva ezzel a harmadik országokkal fennálló verseny torzulásait. Ez a tényező olyan alternatív lehetőségek keresését indította el a termelők részéről, amelyek kisebb kárt okoznak az ágazat gazdaságának, a biológiai biztonság és a környezetvédelem szempontjából mégis hatékonyak.

2.5 Az üzleti világ jelenleg egy nyitott, globális piac felé halad, amelyben az egyetlen törvény a kereslet és kínálat törvénye. Mi azonban itt Európában drámai versenytorzulás áldozatai lettünk, mivel különféle műszaki és tudományos döntések olyan politikai hozzáálláshoz vezettek, melynek folytán termelési költségeink a harmadik országokéinál lényegesen magasabbra emelkedtek.

2.6 Ennek egyik példája a 2000. december 4-én kelt 2000/766/EK tanácsi határozat, amely 2. cikkének (1) bekezdése valamennyi tagállamban megtiltja az állati fehérjék takarmányban való felhasználását. Ez a határozat valamennyi állatfajra vonatkozott. Az Európai Parlament és a Tanács 2002. október 3-i 1774/2002/EK rendelete (a 22. cikk (1) bekezdésének a) pontjában) megerősíti és kiszélesíti e tilalom érvényességi körét.

2.7 A BSE marhákban történt megjelenése és a fertőző szivacsos agyvelőbántalmakkal való kapcsolata folytán kirobbant válság érhető módon hatással volt az intenzív termelést folytató ágazatokra (a sertés- és szárnyastenyésztésre), amelyek nem kapnak támogatást vagy termelést ösztönző juttatást, nagyon kis haszonnal dolgoznak, és a környezetvédelmi, állatjóléti és az egészségi kockázatokra vonatkozó jogszabályok jelentős akadályokat emelnek növekedésük elé.

2.8 A csontliszt felhasználásának betiltása nagy károkat okozott az ágazatnak, mivel egyrészt elvesztette a takarmány fehérjetartalmának egyik fő forrását, másrészt pedig a növényi fehérje ára a nagyobb kereslet folytán felszökött. Így a takarmányárak is megugrottak. A vágóhídi melléktermékek tehát többletnyereség forrásából pénzügyi teherre váltak, s ez a tényező a húsliszt magasabb árával együtt elkerülhetetlenül oda vezetett, hogy a fogyasztói árak megemelkedtek.

3. Általános megjegyzések

3.1 A sertestetemek ártalmatlanításának jogi szempontjai és technikai-tudományos ellentmondásai

3.1.1 Az 1774/2002/EK rendelet, amely kötelezővé tette a tetemek akkreditált vállalkozások által végzett összegyűjtését és megsemmisítését, és megtiltotta az állati eredetű fehérjék felhasználását, nemcsak hogy pénzügyi nehézségeket okozott az e rendszert már bevezető országokban működő termelők számára, hanem sokkal súlyosabb problémákhoz is vezetett azon országokban, amelyekben nem működött ez a rendszer, mivel ott most arra kényszerültek, hogy – a költségeket még tovább növelve – bevezessék azt. Ez a helyzet kétségeket ébresztett az érintett országok termelőiben, hogy a rendelet valójában nem arra irányult-e, hogy a melléktermék-feldolgozókat kompenzálja a húsliszt-értékesítésre elrendelt tilalom miatt.

3.1.2 A kérdés még nagyobb jelentőséget kap, ha figyelembe vesszük, hogy ez a rendelet eltérést tartalmaz a csekély állatpo-

pulációjú peremvidékek számára, ahol megengedi, hogy tovább gyakorolják az állattetemek megsemmisítésének hagyományos módszereit. Nem lehet eltekinteni attól a tényről, hogy az összegyűjtés költségei e területeken igen magasak lennének. Két további eltérés is szerepel a rendeletben:

- a kedvtelésből tartott állatok tetemét eltemetés útján közvetlenül lehet ártalmatlanítani;
- az állati melléktermékeket a Nemzetközi Állatjórnyügyi Hivatal (OIE) „A” listáján szereplő betegségek kitorése esetén helyszíni égetés vagy eltemetés útján lehet hulladékként ártalmatlanítani, amennyiben az illetékes hatóság úgy véli, hogy fennáll az egészségügyi kockázat terjedésének veszélye, vagy ha a legközelebbi feldolgozóüzem nem rendelkezik a szükséges kapacitással.

3.1.3 Ma egyre nagyobb igény van arra, hogy a farmokat, ahol csak lehet, a lehető legtávolabb helyezték el az emberi településektől, és egymástól is. Ezért a farmerek a szomszédok zavarásának elkerülése és az állatállomány egészségének védelme érdekében egyre inkább távoli helyeket keresnek a letelepedésre.

3.1.4 Mint már említettük, az állattetemek összegyűjtése igen költséges, ezért próbálkoznak olyan megoldások megtalálásával, amelyek túlmutatnak a rendeletben foglalt javaslatokon, és megfelelnék a mai, tényleges helyzetnek. E lehetőségek megfontolásakor bizonyos tényezőket – az emberi egészséget és biztonságot, az állatok egészségét és jólétét, valamint a környezetvédelmet – sosem szabad figyelmen kívül hagyni.

3.2 A húsliszt felhasználásának jogi szempontjai és technikai-tudományos ellentmondásai

3.2.1 Nincs tudományos bizonyíték arra, hogy a sertések vagy a szárnyasok esetében fennállna a BSE-vel való fertőződés kockázata. Az Egyesült Királyságban sertések és szárnyasok minden kétséget kizáróan ki voltak téve a szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalmát (BSE) kiváltó kórokozónak. Annak ellenére, hogy ugyanazt az állati fehérjét kapták takarmányként, mint ami a marhákban BSE-t okozott, ezeknél az állatfajoknál egyetlen fertőzési eset sem fordult elő. Házi csirkéken végzett kutatások is azt mutatják, hogy azok mind a parenterális, mind az orális fertőzéssel szemben ellenállóak. ⁽¹⁾

3.2.2 A fogyasztók egészségvédelmével és biztonságával kapcsolatos kérdéseket illetően az Európai Bizottság kockázatkezelési eszközöket fogad el a rendelkezésre álló legfrissebb teszt eredmények és a Tudományos Operatív Bizottság (TOB) által készített iránymutatásokban szereplő megalapozott tudományos értékelés alapján. Magát a TOB-t munkájában egy, a fertőző szivacsos agyvelőbántalmakkal, illetve a szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalmával foglalkozó, uniós kutatókból álló *ad hoc* csoport segítette.

⁽¹⁾ (D. Matthews és B. C. Cooke, Rev. Sci. Technol. 2003, 22(1), 283–296.) Egy másik lényeges tanulmány: Poultry, pig and the risk of BSE following the feed ban in France – a spatial analysis. (Szárnyasok, sertések és a BSE kockázata a takarmányozási tilalmat követően Franciaországban – területi elemzés.) Abrial D, Calavas D, Jarrige N, Ducrot C; Vet. Res. 36 (2005), 615–628. o.

3.2.3 A fertőző szivacsos agyvelőbántalmakról szerzett korlátozott ismereteinket illetően utalunk az alábbi munkákra:

- a TOB 2000. április 13–14-i ülésén elfogadott, *BSE-kórokozók bekerülése emberekbe szájon át – betegséget okozó dózis és a fajok közötti korlát* című tudományos vélemény;
- tudományos jelentés a TOB 1998. szeptember 24–25-i kongresszusán az *élelmiszer-termelés céljából tartott, nem kérődő haszonállatok takarmányozására használt, emlősállatokból származó hús- és csontliszt biztonságáról*.

3.2.4 A fertőző szivacsos agyvelőbántalmak sertésekben történő előfordulásának kérdése több TOB-véleménynek is tárgya volt:

- a TOB 1999. június 24–25-i ülésén elfogadott tudományos vélemény az *elhullott állatokról*;
- tudományos vélemény az *állati melléktermékek takarmányozásra történő újrafelhasználásából eredő kockázatokról a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak nem kérődő haszonállatokban történő terjedését illetően* (TOB, 1999. szeptember 17.);
- tudományos vélemény az állati fehérjék valamennyi állatfaj takarmányában történő felhasználásáról (elfogadva a TOB 2000. november 27–28-i ülésén).

3.2.5 Az egyetlen következtetés, amelyet mindezen tudományos tanulmányokból levonhatunk az, hogy nincs epidemiológiai bizonyíték arra az elméletre, hogy a sertések, szárnyasok vagy halak fogékonyak lennének a BSE-fertőzésre vagy hogy e fajokat megtámadta volna a BSE. Eddig még egy tudományos vizsgálat sem bizonyította a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak sertésekben, szárnyasokban vagy halakban történő kifejlődését.

3.3 *A problémák elemzése és a melléktermékek gazdaságokban történő feldolgozásának lehetősége*

3.3.1 Olyan globális megközelítést kell elfogadni az állattartó telepeken keletkező hulladék feldolgozására, amely kiterjed az élelmiszer-biztonságra, az egészségvédelemre, az állatok jólétére és kellően figyelembe veszi a környezetvédelmi szempontokat.

3.3.2 Az EU-ban az állattenyésztő gazdaságokban évente több mint 170 millió tonna hulladék keletkezik⁽²⁾. Egy korszerű sertéstelep vezetése igen összetett feladat, amelynek csak egyik részkérdése az, hogy mit kell tenni a hulladékkal. Az állattartók feldolgozására eredményesebb, költséghatékony ártalmatlanítási módszereket kell találni.

⁽²⁾ 1. táblázat – Az állattenyésztési hulladékok listája (EU–15), forrás: EUROSTAT/MAPYA 2003.

3.3.3 Az állattartók ártalmatlanítása igen összetett probléma, mivel – miközben tekintettel kell lenni a környezetre –, gondolnunk kell arra lehetőségekre is, hogy a szállítás is terjesztheti a betegségeket. Emellett higiéniai, biztonsági és közegészségtügyi kérdések is felmerülnek. ⁽³⁾

3.3.4 Ezzel a munkával a termelők számára fennálló lehetőségek skáláját szeretnénk bővíteni, a közegészség és a környezet védelmének elvét is szem előtt tartva. Ezért a hidrolízist javasoljuk, de emellett a fent leírt követelményeknek megfelelő minden más módszer is számításba jöhet ⁽⁴⁾.

3.3.5 A hidrolízis, amely az állattartók feldolgozásának legerjedtebb módszere, biológiailag nem különbözik az ellenőrzött körülmények közt lebomló egyéb szerves anyagok hidrolízisétől. A hidrolízis biokémiai menetét az anyag autolízisre való képessége határozza meg. A fehérjék alapvetően aminosavakra, a szénhidrátok cukrokra, a lipidek pedig zsírsavakra és alkoholra bomlanak. A sertés esetében a zsíros anyag észterifikációja a folyamat végén egy sűrű és viszkózus állagú hidrolizált anyagot eredményez, amely hidraulikai értelemben viszkózus folyadékként viselkedik. Ez előnyt jelent, amikor ellenőrzött körülmények közötti feldolgozására kerül sor, és segíti a hidrodinamikai úton történő szállítását. A hidrolízis hatékonyabbá tétele érdekében szabályozni kell néhány tényezőt, például a részecskék méretét (ami az állattartók előzetes összezúzását teszi szükségessé), a hőmérsékletet, az időtartamot, valamint a kellemetlen szagok kibocsátásának elkerülése érdekében az atmoszferikus oxigént is. A hidrolízis során keletkező folyadékot ezt követően a gazdaság hígtrágyájával együtt lehet kezelni, ami a következő további előnyökkel jár:

- biológiai biztonság (az állattartókat magában a gazdaságban dolgozzák fel ellenőrzött körülmények között, így csökken a betegségek más gazdaságokba való áthurcolásának lehetősége);
- a hígtrágya hagyományos ártalmatlanítási folyamatát hatékonyabbá teszi;
- kiküszöböli a patogén elemeket;
- jobban kézbe tarthatóvá teszi a gazdaságot, mivel az állattartókat és a hígtrágyát a helyszínen, azonnal feldolgozzák. ⁽⁵⁾

⁽³⁾ 2. táblázat – A haszonállatokból származó hulladékok és melléktermékek számszerű adatai (forrás: EUROSTAT/MAPYA)

⁽⁴⁾ – Risk assessment: use of composting and biogas treatment to dispose of catering waste containing meat (Final report to the department for Environment, Food and Rural Affairs). (Kockázat-értékelés: a komposztálás és a biogázkezelés alkalmazása a húst tartalmazó élelmiszer-hulladékok kezelésére [Végső jelentés a Környezetvédelmi, Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Minisztérium számára].) Gale P. (2002). In <http://www.defra.gov.uk/animalh/by-prods/publicat/>

– Informe final relativo a los resultados obtenidos en los proyectos de estudio de alternativas a sistemas de cadáveres. (Végső jelentés az állattartó alapú rendszerek alternatíváival kapcsolatos kutatási projektek eredményeiről.) Antonio Muñoz Luna, Guillermo Ramis Vidal, Francisco José Pallarés Martínez, Antonio Rouco Yáñez, Francisco Tristán Lozano, Jesús Martínez Almela, Jorge Barrera, Miriam Lorenzo Navarro, Juan José Quereda Torres. (2006)

⁽⁵⁾ Tanulmányok ezen a téren:

– Informe final de resultados sobre la hidrólización de cadáveres animales no ruminantes: experiencia en ganado porcino. (Végső jelentés a nem kérődő állatok tetemeinek hidrolíziséről: kísérlet sertésekkel.) Lobera JB, González M, Sáez J, Montes A, Clemente P, Quiles A, Crespo F, Alonso F, Carrizosa JA, Andujar M, Martínez D, Gutiérrez C.
– Parámetros Físico-químicos y bacteriológicos de la hidrólización de cadáveres de animales no ruminantes con bioactivadores. (A nem kérődő állatok tetemeinek bioaktivátorokkal történő hidrolízisének fizikai és bakteriológiai paraméterei.) Gutiérrez C, Fernández F, Andujar M, Martín J, Clemente P, Lobera JB CARM-IMIDA. <http://wsiam.carm.es/imida/publicaciones%20pdf/Ganader%EDA/Gesti%F3n%20de%20Residuos%20Ganaderos/Hidrolizaci%F3n%20de%20Cadaveres/Resultados%20del%20Estudio%20Preliminar.pdf>

3.3.6 A biogáz útján történő energiatermelés fontos, és ennek érdekében lehetőség van egymással összekapcsolt tartályok használatára, amelyek lehetetlenné teszik a folyadék visszaáramlását vagy a légkörrel való kapcsolatát. Az is igen fontos azonban, hogy tanulmányozzák az egyszerűbb folyamatokat, amelyek megfelelnek a kisebb farmok számára, emellett garantálják a közegészség-védelmet általában véve és a farmokon, továbbá nem károsítják a környezetet.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A tájékoztatás a mai társadalomban kulcsszerepet tölt be. A fogyasztóknak joguk van arra, hogy teljes körű és valós tájékoztatásban részesüljenek. Ez azonban csak ritkán van így, mivel a média mindig is a katasztrófákra és a balesetekre helyezi a hangsúlyt, és alig foglalkozik a pozitív fejleményekkel. Óriási erőfeszítésekre van tehát szükség azért, hogy a fogyasztókhöz eljusson minden információ a közegészségügyben végzett munkáról, hogy az ismeretek birtokában dönthessék el, mi a jó nekik.

4.2 Az állattetemek és az állati hulladék eltávolításának gazdasági hatásai

4.2.1 Az állattetemek ártalmatlanítása számos logisztikai problémát okoz (azokban az országokban, ahol korábban nem vezették be az összegyűjtés rendszerét), és egyes esetekben az összegyűjtés nem egyeztethető össze a gazdaságokon belüli egészségvédelemre vonatkozó bevált gyakorlatokkal.

4.2.2 A közösségi irányelv gazdasági hatását két konkrét esetre nézve elemezni kell:

4.2.2.1 Azokban az országokban, ahol az állattetemetek eddig nem gyűjtötték össze, és beruházásokra volna szükség a gazdaságok részéről (hűtőtárolók építéséhez és az állattetemek biztonságos összegyűjtésére vonatkozó tervek végrehajtásához), a szállítócégek részéről, amelyeknek zárt teherjárműveket kellene beszerezniük a feladathoz, illetve a melléktermékeket feldolgozó üzemek részéről, amelyeknek változtatásokat kellene végrehajtaniuk, hogy egész állatokat is fel tudjanak dolgozni. ⁽⁶⁾

4.2.2.2 Azokban az országokban, amelyek már bevezettek állattetem-összegyűjtési rendszereket, nincs szükség további beruházásokra, de ahol a húslisztet nem lehet felhasználni, ott fizetni kell annak begyűjtéséért és megsemmisítéséért. ⁽⁷⁾

⁽⁶⁾ Számításokat végeztek erre vonatkozóan, amelyek azt az eredményt adták, hogy állatonként a gazdaság méretétől és elhelyezkedésétől függően 0,36 és 0,96 euró közötti többletköltség volna várható (nyilvánvalóan a legkisebb gazdaságok számára volna a legnagyobb a teher).

⁽⁷⁾ Így tehát a termékben további, egy állatra vetítve 0,3 és 0,5 euró közötti költség fog megjelenni.

4.3 Az állati melléktermékek felhasználásának gazdasági vonzata

Az állati fehérje sertés-, szárnyas- és haltakarmányban való felhasználásának betiltása oda vezetett, hogy Európában jelentősen megnöttek a termelési költségek, ami a többi, az állati fehérje felhasználását engedélyező országgal – például Brazíliával, Argentínával vagy az Egyesült Államokkal – fennálló verseny torzulásából eredő további problémákat okozott. A magasabb költségek hatásai különböző szinteken jelentkeztek: a vágóhídi melléktermékek nem jelentenek többé előnyt, hiszen megsemmisítésük költségekkel jár, illetve a növényi protein iránti fokozott kereslet árnövekedéshez és így magasabb takarmányárakhoz vezet. ⁽⁸⁾

4.3.1 Konkrét számokban kifejezve a termelési költségeink a következőkre nézve haladják meg a nem uniós országokéit:

A melléktermékek megsemmisítése: 100 kg sertéstetem: 6 € ⁽⁹⁾

Húsliszt fel nem használása: 100 kg-onként 0,75 € ⁽¹⁰⁾

A szója árának emelkedése: 100 kg-onként 1,5 € ⁽¹¹⁾

Ha mindezt megszorozzuk az éves sertéshozam mennyiségével, a veszteség Közösség-szerte 173 millió eurót tesz ki. Ehhez a költségnövekedéshez hozzávehetjük a termelési tényezők – takarmány, energia, munkaerő, állatjólét és környezetvédelmi előírások – együttesét, ami azt jelenti, hogy egy kilogramm sertéstetem költsége Brazíliában 0,648 euró ⁽¹²⁾, az EU-ban pedig 1,25 euró ⁽¹³⁾.

4.3.2 A versenynek eme torzulásával nem lehet a WTO-val folytatott tárgyalások keretében nyíltan előhozakodni; ha mégis megtennénk, tudományos bizonyíték híján azt azonnal megcáfolnák. Ha ez a helyzet továbbra is fennáll, akkor vagy kártalanítanunk kell az európai termelőket, vagy a fennmaradásukat kockáztatjuk.

⁽⁸⁾ A vizsgálatokat a Múrciai Egyetem munkacsoportja végezte prof. Dr. António Muñoz Luna DMV, PhD. vezetésével.

⁽⁹⁾ Forrás: Nemzeti Mezőgazdasági Kutatóintézet (INRA).

⁽¹⁰⁾ A számítás a hizósertések átlagos étréndjét tekintve a nyersanyagok tilalom előtti és utáni átlagárán alapul.

⁽¹¹⁾ Lásd 10. lábjegyzet.

⁽¹²⁾ Egy 1 200 sertést nevelő, Paraná állam közelében, zárt ciklusban működő farm termelési költsége, melynek termelékenysége kocánként 20,3 szopós malac évente.

⁽¹³⁾ Egy 500 sertést tartó, zárt ciklusban működő portugáliai farm, kocánként évi 23 szopós malac termelékenységgel.

4.4 A nem kérődző állatokból származó húsliszt sertés- és szárnyastakarmányban való felhasználására vonatkozó tilalom megszüntetése lehetőségének mérlegelésekor figyelembe veendő kérdések

4.4.1 A legfontosabb annak biztosítása, hogy a húslisztben ne forduljon elő keresztzennyeződés. Ezért belga testületknél működő kutatók egy csoportját felkérték arra, hogy vizsgáljon meg és dolgozzon ki különféle olyan technológiákat, amelyek lehetővé teszik a kérődzőkből származó állati fehérjék takarmányban való jelenlétének kimutatását. Ez a csoport 2004 első felében kielégítő eredménnyel befejezte munkáját, ezt követően a SANCO Főigazgatóság 2004. szeptember 24-én „Feldolgozott állati fehérjék, például hús- és csontliszt kimutatása a takarmányban” címmel tájékoztató jelentést adott ki, melyben olyan módszereket fejt ki, amelyek révén biztosítható, hogy az említett fehérjék kimutathatók legyenek a takarmányban. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a nem kérődzőkből származó húsliszt esetében olyan, folyamatosan felügyelt termelési rendszereket lehessen meghonosítani, amelyek teljes mértékben nyomon követhetők (azaz a fehérje eredetét könnyen meg lehet határozni). Így létrehozhatjuk ezen összetevők termelési és újrahasznosítási rendszereinek egy kezdeti körét, szigorú garanciákkal arra nézve, hogy azok nem tartalmaznak kérődzőkből származó lisztet⁽¹⁴⁾.

4.5 A nem kérődzőkből származó húsliszt sertés- és szárnyastakarmányban való újrahasznosításának végső akadálya

4.5.1 Jelenleg már csak a sertésből származó fehérjének a szárnyasból származó fehérjétől való megkülönböztetésére szol-

gáló technológiákat kell kifejleszteni, hogy ezzel megfelelhessünk az Európai Parlament egy további igényének, amely azt kívánja biztosítani, hogy ne mehessen végbe kannibalizmus. A húsliszttel összefüggésben „kannibalizmusról” beszélni helytelen. A kannibalizmus a közvetlen fogyasztásra vonatkozik, és csak véletlenül fordulhat elő egy-egy gazdaságban. Aminosavakkal és zsírsavakkal kapcsolatban kannibalizmusról beszélni tehát elfogadhatatlan.

4.5.2 A fenti észrevételektől függetlenül is most mindenképpen reális esély nyílik arra, hogy létrehozzuk a szárnyastakarmányhoz kizárólag sertésproteint, illetve a sertéstakarmányhoz kizárólag szárnyasproteint szállító csatornák monitoringrendszerét, mivel

- a sertésből származó húsliszt és a szárnyasból származó húsliszt sohasem készülhet ugyanazon a vágóhídon, mert ezekhez az állatfajokhoz eltérő vágólétesítményekre van szükség;
- mivel egyes üzemek csak szárnyastápot, mások pedig csak sertéstápot készítenek, a kettő sohasem keveredhet véletlenül össze;
- ugyanez vonatkozik azokra az üzemekre, ahol a különböző állatfajokhoz elkülönített gyártósorok üzemelnek.

Brüsszel, 2006. szeptember 14.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁴⁾ Egyéb tanulmányok a témában:

- *Effective PCR detection of animal species in highly processed animal by-products and compound feeds (A nagymértékben feldolgozott állati melléktermékekben és az összetett takarmányokban található állatfajok PCR segítségével történő hatékony kimutatása)*. Fumiére O, Dubois M, Baeten V, von Holst C, Berben G. *Anal Bioanal Chem* (2006) 385: 1045–1054.
- *Identification of Species-specific DNA in feedstuffs (Fajspecifikus DNS azonosítása tápanyagokban)*. Krcmar P, Rencova E.; *J. Agric. Food Chem.* 2003, 51, 7655–7658.
- *Species-specific PCR for the identification of ovine, porcine and chicken species in meat and bone meal (MBM). (Faj-specifikus PCR a birka-, sertés-, és csirkefajok azonosítására a hús- és csontlisztben.)* Lahiff S, Glennon M, O'Brien L, Lyng J, Smith T, Maher M, Shilton N. *Molecular and Cellular Probes* (2001) 15, 27–35.